
15. Sytuacja majątkowa i kapitałowa oraz wynik finansowy NBP za 2021 r.

15.1. Wstęp

Niniejszy rozdział ma na celu syntetyczne przedstawienie informacji o sytuacji majątkowej i kapitałowej oraz wyniku finansowym NBP za 2021 r.¹¹³ Opisuje, z perspektywy finansowej, obszary funkcjonowania banku centralnego – przede wszystkim zarządzanie rezerwami dewizowymi, prowadzenie polityki pieniężnej, działalność emisyjną oraz koszty działania i amortyzacji.

W rozdziale zawarto w szczególności informacje dotyczące bilansu oraz rachunku zysków i strat w 2021 r. w porównaniu z poprzednim rokiem. W zakresie bilansu prezentowane są m.in.: zmiana sumy bilansowej, zmiana struktury aktywów i pasywów oraz najważniejsze pozycje aktywów i pasywów w podziale na waluty obce i walutę krajową. W zakresie rachunku zysków i strat są prezentowane pozycje składające się na rachunek wyników (np. wynik z odsetek, wynik z operacji finansowych, wynik z prowizji i opłat) oraz jego główne obszary (wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi, wynik z różnic kursowych, wynik z prowadzonej polityki pieniężnej, koszty działania i amortyzacji).

W celu przedstawienia informacji w szerszym horyzoncie – oprócz danych finansowych za 2021 i 2020 r. – zamieszczono także dane historyczne, tj. kształtowanie się sytuacji majątkowej i kapitałowej NBP w latach 2017-2021.

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale są komplementarne wobec *Sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2021 r.* dostępnego na stronie internetowej NBP wraz ze *Sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta z badania.*

¹¹³ Wszystkie dane zawarte w niniejszym rozdziale są danymi NBP, w tym danymi z ksiąg rachunkowych NBP. Dane mogą się nie sumować ze względu na zaokrąglenia.

Bilans NBP

NBP osiągnął na koniec 2021 r. sumę bilansową w wysokości 825,3 mld zł. Na wzrost sumy bilansowej w 2021 r. o 131,0 mld zł (18,9%), wpłynęły głównie transakcje posiadaczy rachunków w NBP, przeprowadzona przez MFW alokacja SDR, zmiana kursów walut obcych i cen złota oraz kontynuowanie skupu dłużnych papierów wartościowych w złotych na potrzeby polityki pieniężnej.

Główne zmiany aktywów dotyczyły:

- złota i należności w walutach obcych – wzrost łącznie o 94,5 mld zł (16,3%),
- dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej – wzrost o 36,8 mld zł (32,7%).

Największe zmiany pasywów dotyczyły:

- zobowiązań związanych z polityką pieniężną – wzrost łącznie o 90,6 mld zł (47,6%),
- pieniądza w obiegu – wzrost o 33,8 mld zł (10,5%),
- kapitałów własnych NBP, głównie z tytułu różnic z wyceny kursowej oraz rezerwy kursowej – wzrost o 14,0 mld zł (25,6%).

Rezerwa kursowa akumulowana w celu zabezpieczenia przed stratami, jakie mogą wystąpić w efekcie aprecjacji złotego do walut obcych, osiągnęła poziom najwyższy od 2008 r. – 16,5 mld zł.

Rachunek zysków i strat NBP

Wynik finansowy za 2021 r. wyniósł 11,0 mld zł. Odnotowano wzrost zysku o 1,6 mld zł (17,4%).

Głównymi elementami zysku NBP w 2021 r. były:

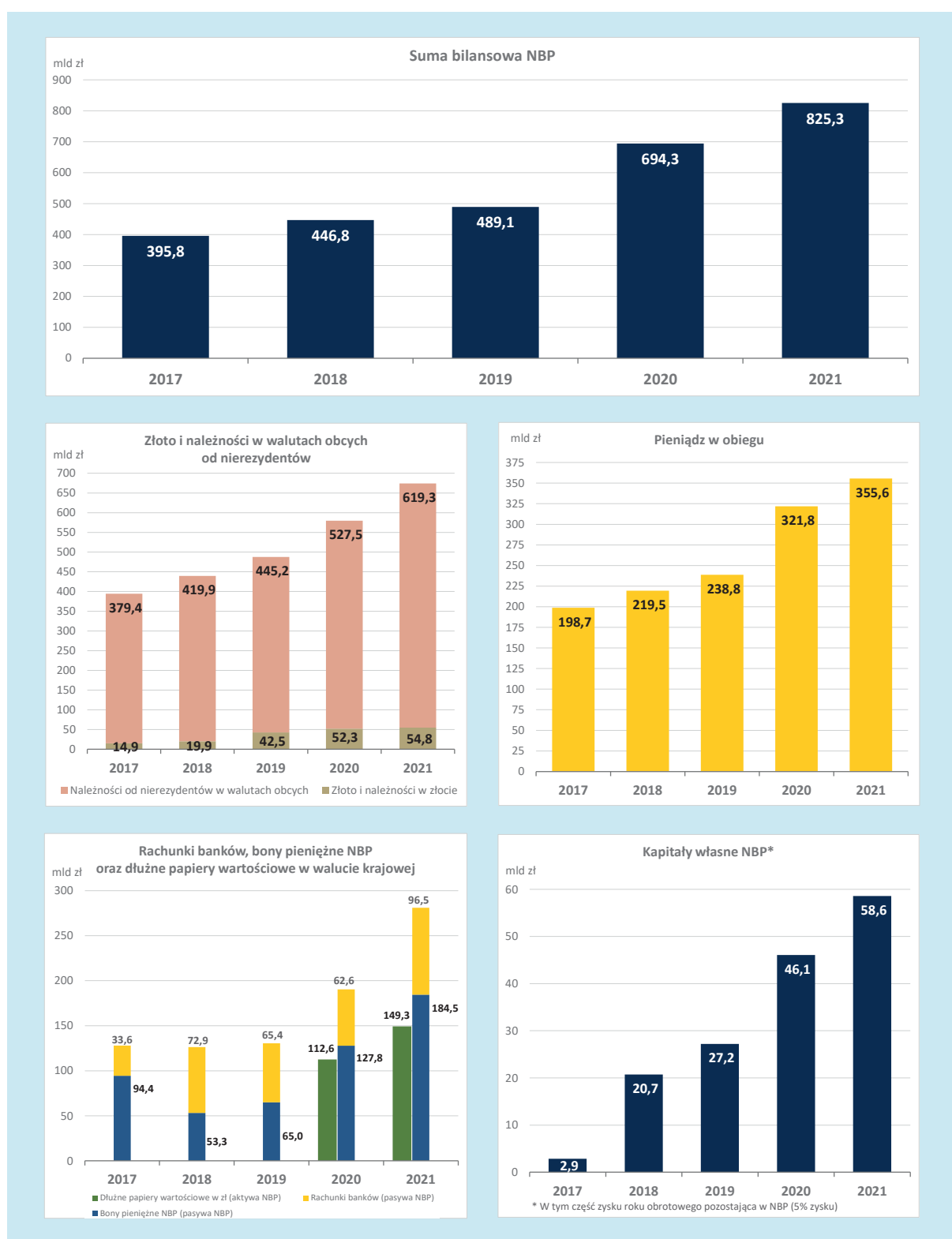
- dodatni wynik ze zrealizowanych różnic kursowych walut obcych i cen złota pomniejszony o koszty niezrealizowane z wyceny kursowej – 19,4 mld zł,
- dodatni wynik z prowadzonej polityki pieniężnej – 1,1 mld zł,

pomniejszone o:

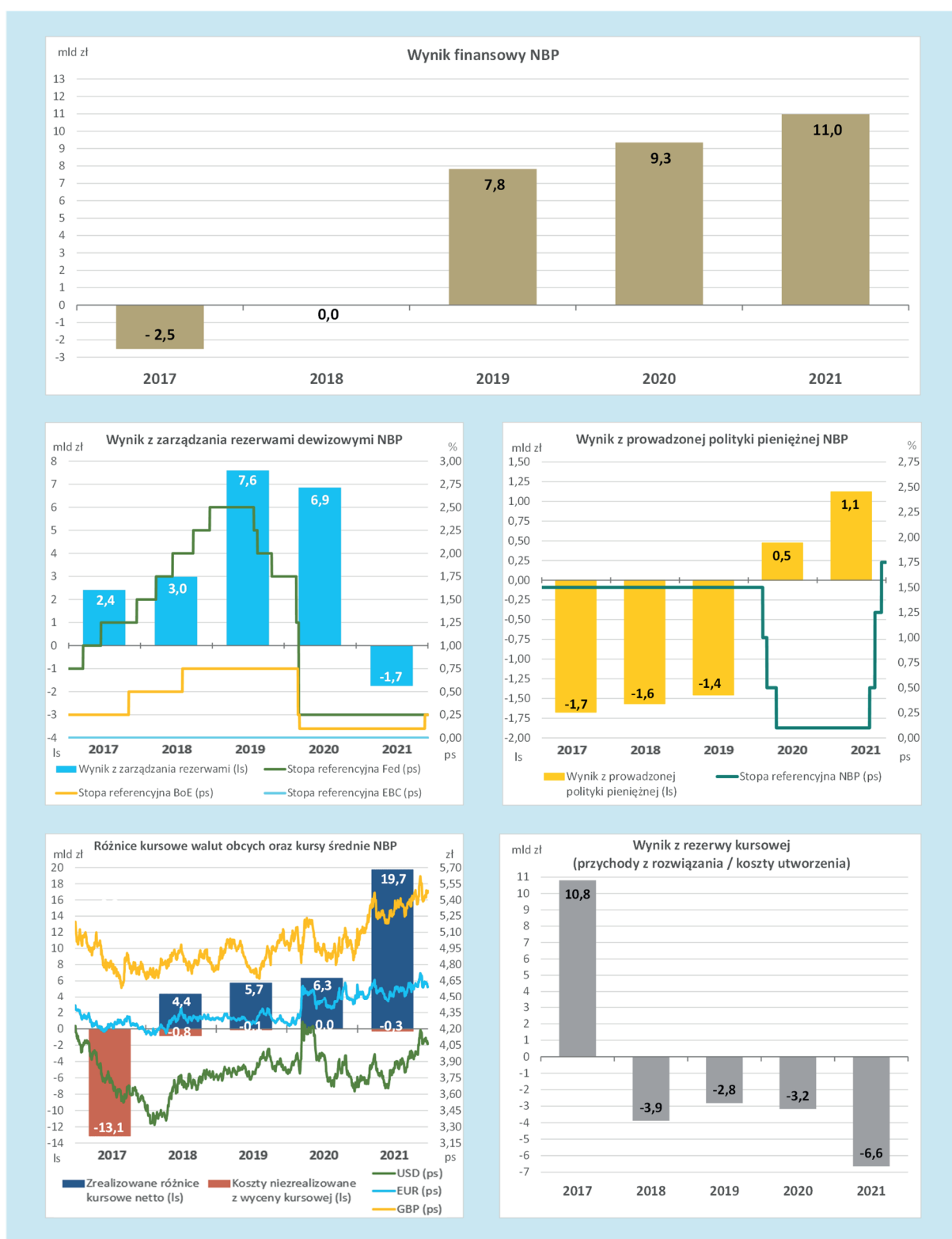
- koszty utworzenia rezerwy kursowej – 6,6 mld zł,
- ujemny wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi (w walucie instrumentu) – 1,7 mld zł,
- koszty działania i amortyzacji – 1,4 mld zł.

Wpłata z zysku do budżetu państwa w 2022 r. – 10,4 mld zł.

Wykres 27. Przegląd zmian bilansu NBP w latach 2017–2021 (na 31 grudnia roku obrotowego)



Wykres 28. Przegląd zmian rachunku zysków i strat NBP w latach 2017–2021 (za dany rok obrotowy)



15.2. Charakterystyka bilansu NBP

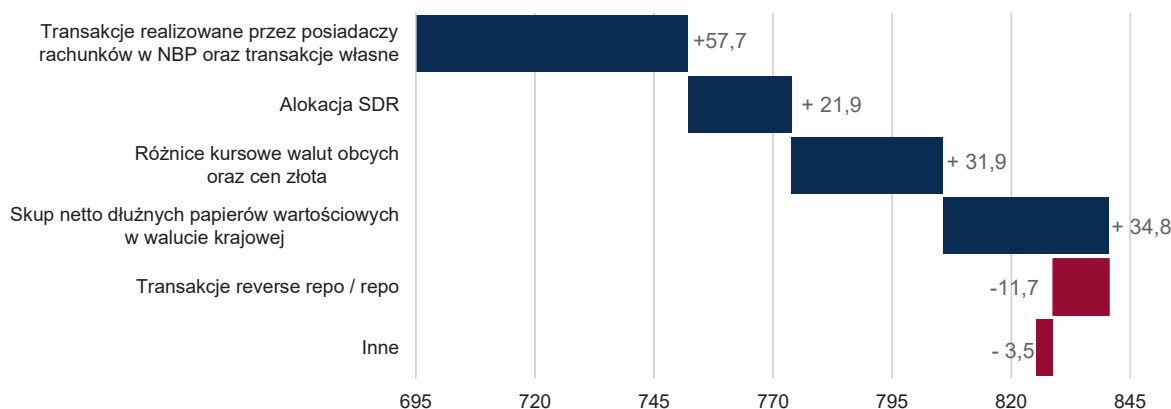
Tabela 10. Aktywa i pasywa NBP na koniec 2021 i 2020 r.* (w mld zł)

AKTYWA	2021	2020	Zmiana
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	54,8	52,3	2,6
A.2. Należności w walutach obcych od nierezydentów	619,3	527,5	91,9
2.1. Należności od MFW	30,0	6,9	23,1
2.2. Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	589,3	520,6	68,7
A.5. Należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,0	0,1	-0,1
A.6. Pozostałe należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych	0,0	0,0	0,0
A.7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	149,3	112,6	36,8
A.10. Pozostałe aktywa	1,8	2,0	-0,2
AKTYWA OGÓŁEM	825,3	694,3	131,0
PASYWA	2021	2020	Zmiana
P.1. Pieniądz w obiegu	355,6	321,8	33,8
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	96,5	62,6	33,9
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych	0,8	0,4	0,3
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	184,5	127,8	56,8
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów	15,3	24,9	-9,6
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów	4,0	2,2	1,8
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów	32,6	46,3	-13,6
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	36,0	45,4	-9,3
P.9. Alokacja SDR	29,8	7,1	22,6
P.11. Pozostałe pasywa	1,1	0,7	0,4
P.12. Rezerwy	16,7	10,0	6,7
P.13. Różnice z wyceny	51,0	45,7	5,3
P.14. Fundusze	1,5	1,9	-0,4
14.1. Fundusz statutowy	1,5	1,5	0,0
14.2. Fundusz rezerwowy	0,0	0,4	-0,4
P.15. Wynik finansowy	0,0	-2,5	2,5
15.1. Wynik finansowy za rok obrotowy	11,0	9,3	1,6
15.2. Strata z lat ubiegłych	-11,0	-11,9	0,9
PASYWA OGÓŁEM	825,3	694,3	131,0

* W 2021 r. przeniesiono saldo rezerwy kursowej prezentowane na dzień 31.12.2020 r. w pozycji P.14 Fundusze do pozycji P.12. Rezerwy. Uwaga dotyczy wszystkich tabel oraz wykresów niniejszego rozdziału zawierających wymienione pozycje bilansu.

Na koniec 2021 r. NBP odnotował wzrost sumy bilansowej o 131 mld zł. Wśród czynników, które na to wpłynęły, były transakcje przeprowadzane przez posiadaczy rachunków w NBP oraz transakcje własne Banku, które przyczyniły się do napływu walut obcych o równowartości prawie 58 mld zł. Dodatkowo w 2021 r. Międzynarodowy Fundusz Walutowy przeprowadził alokację SDR, w wyniku której Rzeczpospolita Polska otrzymała 3,9 mld SDR, co przyczyniło się do wzrostu sumy bilansowej o prawie 22 mld zł. Zmiany kursów walut obcych i ceny złota spowodowały dalszy wzrost aktywów i pasywów o prawie 32 mld zł. Kontynuowany skup dłużnych papierów wartościowych w złotych na potrzeby polityki pieniężnej przyczynił się natomiast do wzrostu sumy bilansowej Banku o prawie 35 mld zł¹¹⁴. Z kolei zmniejszenie na koniec 2021 r., w porównaniu ze stanem na koniec poprzedniego roku, zaangażowania w jednoczesne transakcje *repo* i *reverse repo* wykorzystywane w ramach zarządzania rezerwami dewizowymi spowodowało obniżenie sumy bilansowej NBP o około 12 mld zł.

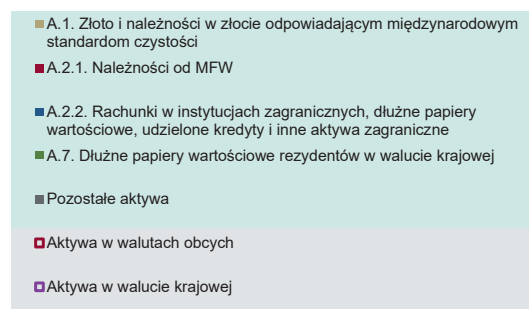
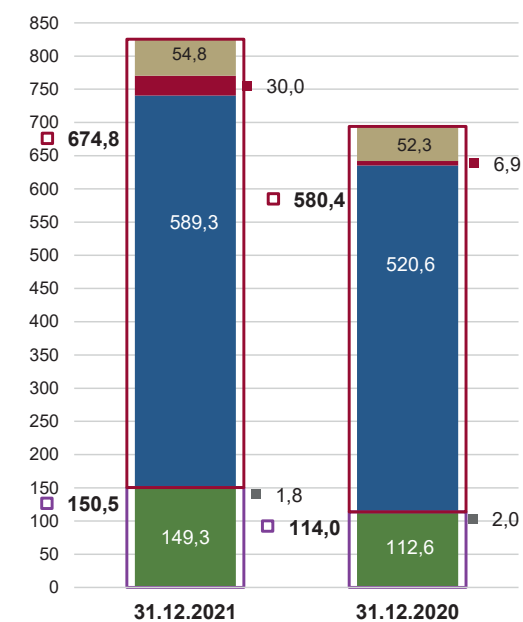
Wykres 29. Zmiana sumy bilansowej NBP w 2021 r. w relacji do 2020 r. (w mld zł)



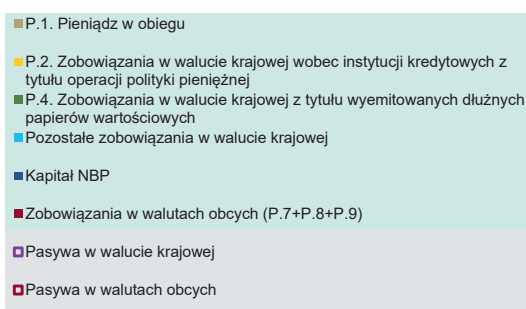
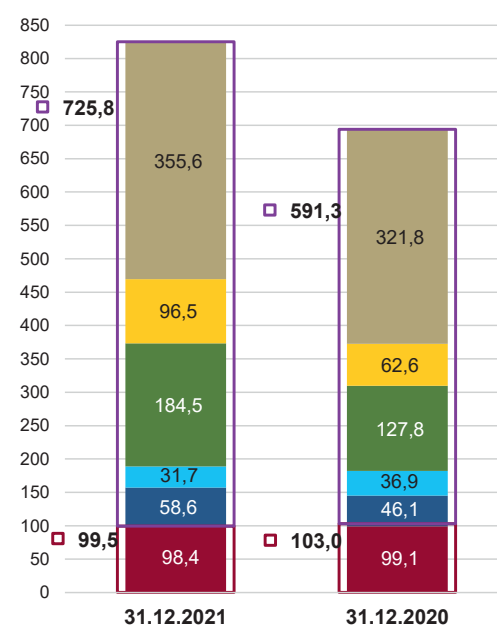
W 2021 r., w porównaniu z 2020 r., struktura bilansu nie zmieniła się istotnie. W wyniku przeprowadzonej alokacji SDR w aktywach nastąpił wzrost należności od MFW. Z kolei po stronie pasywów wzrost zobowiązań z tytułu alokacji SDR został skompensowany przez spadek sald na rachunkach walutowych rezydentów i nierezydentów, a także zmniejszenie zaangażowania w jednoczesne transakcje *repo* i *reverse repo*. W związku z tym nie nastąpiło analogiczne zwiększenie zobowiązań w walutach obcych. Napływające do NBP waluty obce związane z transakcjami realizowanymi przez posiadaczy rachunków są w większości wymieniane na walutę krajową i powiększają zobowiązania NBP w walucie krajowej. W rezultacie bilans NBP charakteryzuje się asymetrią walutową. Oznacza to, że dominującą część aktywów stanowią aktywa w walutach obcych i złocie, podczas gdy po stronie pasywów przeważają zobowiązania w walucie krajowej (polityka pieniężna, emisja banknotów i monet). Skutkiem tej asymetrii jest otwarta pozycja walutowa NBP, tj. nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami w walutach obcych, co naraża Bank na ryzyko kursowe.

¹¹⁴ Z uwzględnieniem rozliczeń z tytułu płatności odsetek oraz wykupu dłużnych papierów wartościowych w terminie ich zapadalności.

Wykres 30. Struktura aktywów (w mld zł)



Wykres 31. Struktura pasywów (w mld zł)



15.2.1. Aktywa i pasywa w złocie i w walutach obcych

Pozycje aktywów i pasywów NBP w walutach obcych i złocie są związane przede wszystkim z gromadzeniem rezerw dewizowych i zarządzaniem nimi (por. rozdział 5), pełnieniem przez Bank funkcji agenta rządu RP w relacjach z MFW (por. rozdział 8), a także prowadzeniem przez NBP polskiego komponentu paneuropejskiego systemu rozrachunku płatności w euro (TARGET2-NBP, por. rozdział 7)¹¹⁵. Ponadto, w ramach obsługi budżetu państwa, NBP prowadzi również rachunki bankowe w walutach obcych (por. rozdział 8).

¹¹⁵ W ramach systemu TARGET2, Narodowy Bank Polski prowadzi rachunki uczestników tego systemu, głównie banków krajowych (prezentowane w pasywach bilansu), a także utrzymuje saldo na rachunku bieżącym w EBC (prezentowanym w aktywach bilansu).

Tabela 11. Aktywa i pasywa NBP w złocie i w walutach obcych w podziale na wybrane obszary działalności na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł)

	Zarządzanie rezerwami dewizowymi		MFW		Rozliczenia w systemie TARGET2		Obsługa sektora rządowego		Inne		Razem		
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	zmiana
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	29,9*	28,3*							24,9**	24,0**	54,8	52,3	2,5
A.2. Należności w walutach obcych od nierezydentów	586,5	517,5	30,0	6,9	2,6	2,9			0,2	0,3	619,3	527,5	91,8
A.10. Pozostałe aktywa									0,6	0,6	0,6	0,6	0,0
AKTYWA OGÓLEM	616,4	545,8	30,0	6,9	2,6	2,9	0,0	0,0	25,7	24,9	674,8	580,4	94,4
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów					2,6	2,9	29,8	42,9	0,2	0,5	32,6	46,3	-13,6
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	35,9	45,2							0,2	0,1	36,0	45,4	-9,3
P.9. Alokacja SDR			29,8	7,1							29,8	7,1	22,6
P.11. Pozostałe pasywa									0,7	0,4	0,7	0,4	0,3
P.13. Różnice z wyceny									0,4	3,9	0,4	3,9	-3,5
PASYWA OGÓLEM	35,9	45,2	29,8	7,1	2,6	2,9	29,8	42,9	1,5	47,8	99,5	103,0	-3,5
Pozycja bilansowa netto	580,5	500,5	0,2	-0,2	0,0	0,0	-29,8	-42,9	24,2	-22,8	575,3	477,4	97,9

* Złoto na rachunkach bieżących i lokatach terminowych.

** Złoto w skarbcach NBP.

Różnice pomiędzy aktywami a zobowiązaniami w walutach obcych i złocie stanowiły zasoby walut obcych i złota. Oprócz zasobów złota NBP utrzymywał rezerwy walutowe w dolarze amerykańskim, euro, funcie brytyjskim, dolarze australijskim, koronie norweskiej, dolarze nowozelandzkim oraz od 2021 r. również w dolarze kanadyjskim. Ponadto NBP posiadał również zasób w specjalnych prawach ciągnięcia MFW (SDR).

Tabela 12. Zasoby złota i podstawowych walut obcych na koniec 2021 i 2020 roku (w mld zł)

	2021			2020		
	Zasoby według średniego kosztu zasobu	Zasoby według kursu średniego NBP	Przychody (+) / koszty (-) niezrealizowane	Zasoby według średniego kosztu zasobu	Zasoby według kursu średniego NBP	Przychody (+) / koszty (-) niezrealizowane
złoto	31,4	54,8	23,5	24,7	52,3	27,5
USD	197,4	212,3	14,9	223,9	225,3	1,4
EUR	103,8	106,0	2,3	84,2	88,5	4,3
GBP	58,4	62,7	4,3	50,9	53,0	2,1
CAD	53,6	53,4	-0,3	0,0	0,0	0,0
AUD	40,7	42,6	1,9	33,0	35,6	2,6
CHF	3,7	3,9	0,3	0,0	0,0	0,0
NOK	27,4	29,0	1,7	25,3	26,8	1,5
NZD	14,1	14,3	0,3	12,8	13,6	0,8
MFW (SDR)	0,3	0,3	0,0	-0,2	-0,2	0,0

Przychody niezrealizowane (bilans)
Koszty niezrealizowane (wynik finansowy)49,0
-0,3Przychody niezrealizowane (bilans)
Koszty niezrealizowane (wynik finansowy)40,3
0,0

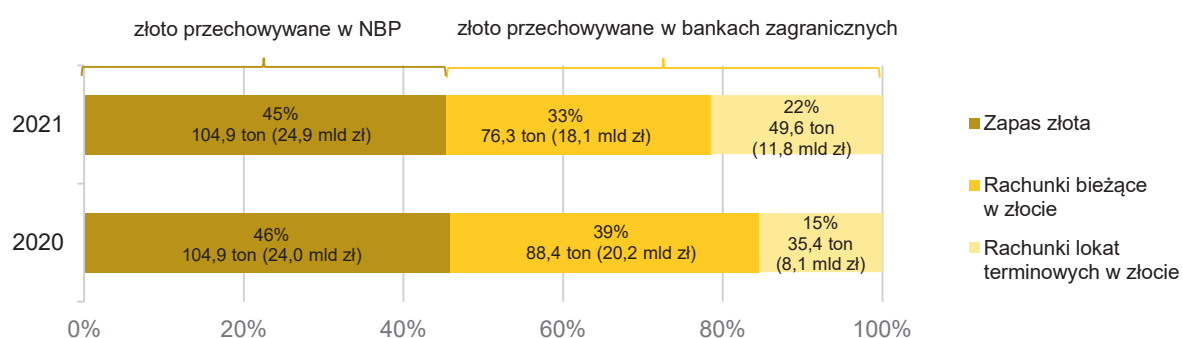
Różnica pomiędzy równowartością zasobów walut obcych i złota według kursu średniego NBP a równowartością tych zasobów według średniego kosztu zasobu (tj. uśrednionej ceny ich pozyskania) stanowi przychody lub koszty niezrealizowane z wyceny kursowej walut obcych i złota. Przychody niezrealizowane powiększają pasywa bilansu (jako element kapitałów NBP w pozycji różnice z wyceny

– por. Tabela 17), natomiast koszty niezrealizowane – pomniejszają wynik finansowy (wynik z operacji finansowych, por. Tabela 21).

15.2.1.1. Złoto

NBP posiada złoto odpowiadające międzynarodowym standardom czystości, które jest przechowywane w bankach zagranicznych (na rachunkach bieżących lub na rachunkach lokat terminowych) oraz w skarbcach NBP. W związku z realizowanym procesem inwestycyjnym zasób złota NBP w 2021 r. nieznacznie się zwiększył i na dzień bilansowy wyniósł 230,8 tony (54,8 mld zł), co stanowiło 6,6% aktywów NBP (228,7 tony i 7,5% na koniec 2020 r.).

Wykres 32. Złoto i należności w złocie na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł i w %)



15.2.1.2. Zarządzanie rezerwami dewizowymi (innymi niż złoto)

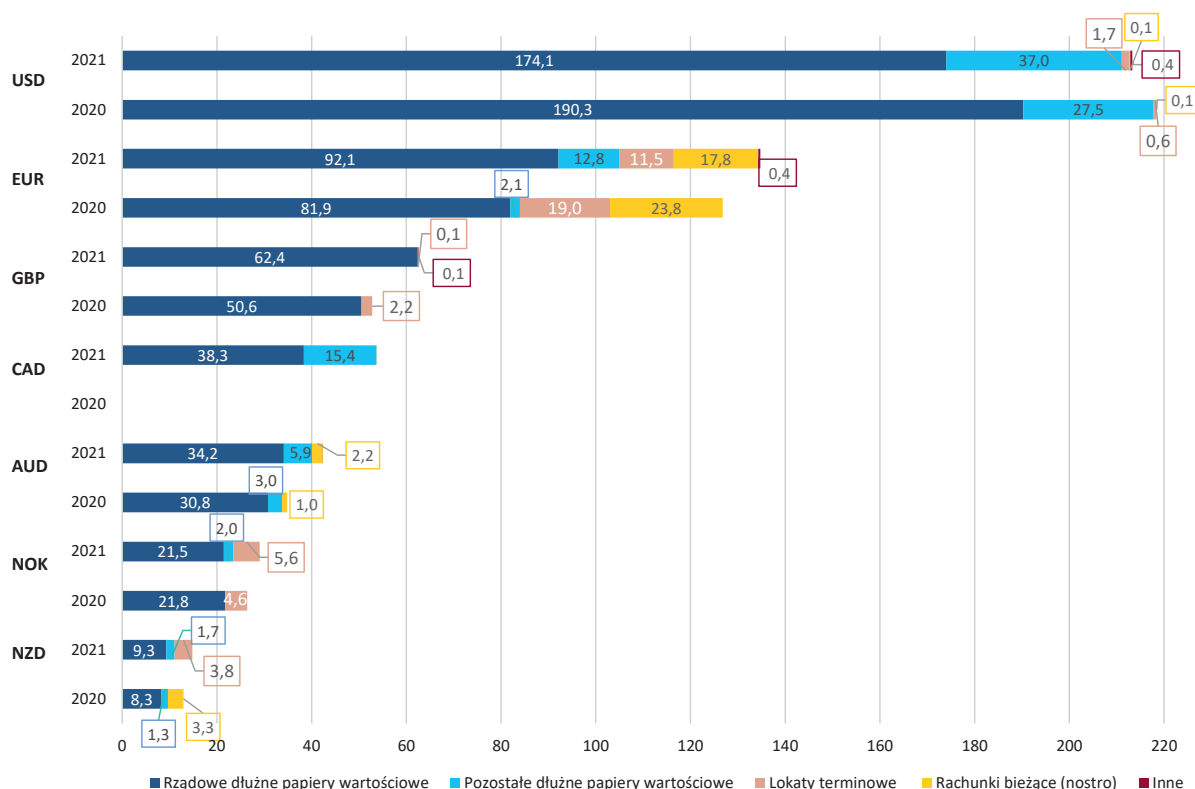
Największy udział w aktywach NBP mają instrumenty inwestycyjne wykorzystywane do zarządzania rezerwami dewizowymi. Są to przede wszystkim dłużne papiery wartościowe emitowane przez rządy, agencje rządowe i instytucje międzynarodowe oraz, w mniejszym stopniu, lokaty terminowe i obligacje przedsiębiorstw niefinansowych. Dodatkowo niewielka część rezerw walutowych jest utrzymywana na rachunkach bieżących, głównie w zagranicznych bankach centralnych. Aby uzyskać dodatkowy dochód, NBP zawiera transakcje *reverse repo* (prezentowane w aktywach bilansu), zwykle jednocześnie z transakcjami *repo* (prezentowanymi w pasywach bilansu), oraz inwestuje w kontrakty *futures* (w tym *equity index futures*).

Tabela 13. Podstawowe instrumenty inwestycyjne rezerw dewizowych na koniec 2021 i 2020 r.; aktywa (+), zobowiązania (-) (w mld zł i w %)

	2021	2020	Zmiana
A.2.2. Rachunki bieżące (nostro)	20,2	28,3	-8,1
A.2.2. Lokaty terminowe	22,6	26,4	-3,8
A.2.2. Transakcje reverse repo	35,9	45,2	-9,3
P.8. Transakcje repo	-35,9	-45,2	9,3
A.2.2. Dłużne papiery wartościowe	506,8	417,6	89,2
A.2.2. Inne	1,0	0,0	1,0
Razem	550,6	472,2	78,4

Na wielkość zarządzanych rezerw dewizowych oddziaływał przede wszystkim napływ walut obcych na rzecz posiadaczy rachunków w NBP, jak też wycena kursowa walut obcych i wycena cenowa posiadanych dłużnych papierów wartościowych. Na strukturę walutową i inwestycyjną rezerw miały natomiast wpływ decyzje zarządcze NBP. W 2021 r. NBP rozpoczął inwestycje w CAD. Ponadto z części portfela dłużnych papierów wartościowych w USD utworzył portfel dłużnych papierów wartościowych utrzymywanych do dnia zapadalności.

Wykres 33. Struktura walutowa rezerw dewizowych (bez złota) na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł)



15.2.1.3. Należności i zobowiązania wobec MFW

NBP prezentuje w bilansie należności i zobowiązania związane z uczestnictwem Polski w MFW. W aktywach są ujmowane m.in. udziały w MFW opłacone w walutach obcych (tzw. transza rezerwowa), rachunek bieżący w SDR, służący do rozliczeń z MFW, oraz pożyczki udzielone MFW. Z kolei w pasywach są prezentowane zobowiązania z tytułu przyznanej Polsce alokacji SDR.

Tabela 14. Należności (+) i zobowiązania (-) wobec MFW w SDR na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł)

	2021	2020	Zmiana
	w mld zł		
A.2.1. Transza rezerwowa	5,7	4,9	0,8
A.2.1. Rachunek bieżący w MFW	24,1	1,6	22,5
A.2.1. Lokata terminowa w MFW	0,0	0,0	0,0
A.2.1. Pożyczki udzielone MFW	0,2	0,3	-0,2
P.9. Alokacja SDR	-29,8	-7,1	-22,6
Razem	0,2	-0,2	0,5

Przeprowadzona przez MFW w 2021 r. alokacja SDR spowodowała jednoczesny wzrost salda na rachunku bieżącym w MFW i wzrost zobowiązań wobec MFW. W rezultacie nie wpłynęła na zmianę zasobu SDR. Zmiana pozycji walutowej NBP w SDR¹¹⁶ była głównie wynikiem operacji przeprowadzanych z MFW na podstawie zawartych umów oraz porozumień pożyczkowych. Na zmianę pozycji wpłynęły przede wszystkim środki przekazane przez NBP na rzecz pożyczkobiorców MFW, związane z realizacją potrzeb pożyczkowych MFW (zwiększenie transzy rezerwowej), oraz spłaty na rzecz NBP dokonywane przez pożyczkobiorców MFW (zmniejszenie udzielonych MFW pożyczek).

15.2.2. Aktywa i pasywa w walucie krajowej

Aktywa i pasywa w walucie krajowej są związane przede wszystkim z emisją przez NBP pieniądza gotówkowego, prowadzeniem polityki pieniężnej, oraz prowadzeniem rachunków bankowych dla sektora rządowego, w tym dla budżetu państwa. Ponieważ większość instrumentów finansowych wykorzystywanych do realizacji tych funkcji ma charakter zobowiązań, występuje nadwyżka pasywów nad aktywami w walucie krajowej. Wzrost tej nadwyżki w 2021 r. wynikał przede wszystkim z wymiany na walutę krajową walut obcych napływających do Banku na rzecz posiadaczy rachunków w NBP.

¹¹⁶ NBP posiada też akcje Banku Rozrachunków Międzynarodowych (BIS) denominowane w SDR (56,9 mln zł na koniec 2021 r.).

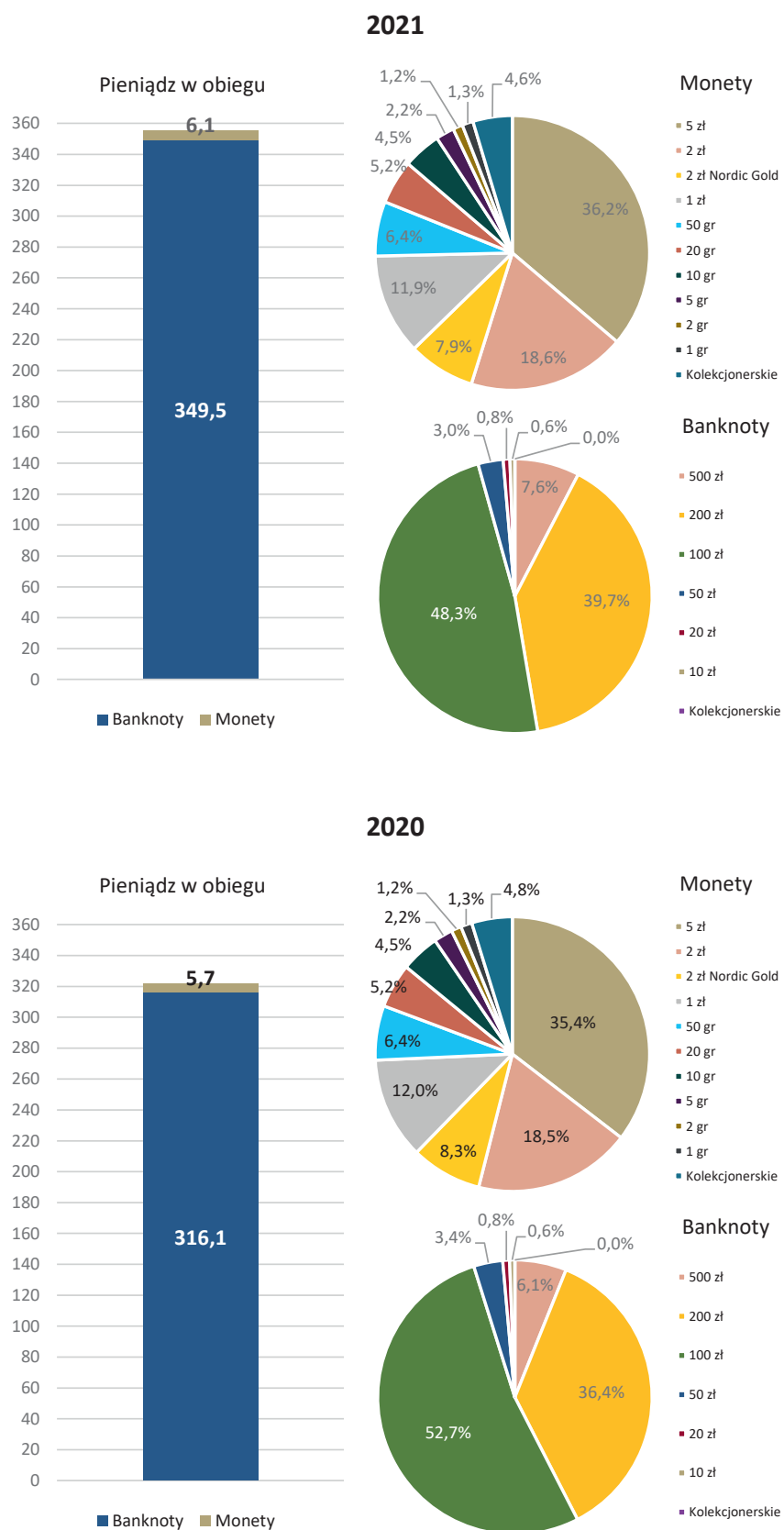
Tabela 15. Aktywa i pasywa w walucie krajowej w podziale na wybrane obszary działalności NBP na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł)

	Emisja pieniądza gotówkowego		Polityka pieniężna		Obsługa sektora rządowego		Inne		Razem		
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	Zmiana
A.5. Należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej			0,0	0,1					0,0	0,1	-0,1
A.6. Pozostałe należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych							0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A.7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej			149,3	112,6					149,3	112,6	36,8
A.10. Pozostałe aktywa							1,2	1,3	1,2	1,3	-0,1
AKTYWA OGÓŁEM	0,0	0,0	149,3	112,6	0,0	0,0	1,2	1,3	150,5	114,0	36,6
P.1. Pieniądz w obiegu	355,6	321,8							355,6	321,8	33,8
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej			96,5	62,6					96,5	62,6	33,9
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych							0,8	0,4	0,8	0,4	0,3
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych			184,5	127,8					184,5	127,8	56,8
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów					15,2	23,9	0,1	1,0	15,3	24,9	-9,6
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów							4,0	2,2	4,0	2,2	1,8
P.11. Pozostałe pasywa							0,4	0,3	0,4	0,3	0,0
P.12. Rezerwy							16,7	10,0	16,7	10,0	6,7
P.13. Różnice z wyceny							50,6	41,9	50,6	41,9	8,8
P.14. Fundusze							1,5	1,9	1,5	1,9	-0,4
P.15. Wynik finansowy							0,0	-2,5	0,0	-2,5	2,5
PASYWA OGÓŁEM	355,6	321,8	281,0	190,4	15,2	23,9	74,0	55,3	725,8	591,3	134,5
Pozycja bilansowa netto	-355,6	-321,8	-131,7	-77,8	-15,2	-23,9	-72,9	-53,9	-575,3	-477,4	-97,9

15.2.2.1. Działalność emisyjna

Działalność emisyjna polega na realizacji przez NBP konstytucyjnego uprawnienia do emitowania polskich znaków pieniężnych. NBP emituje banknoty i monety powszechnego obiegu oraz banknoty i monety kolekcjonerskie, o różnej strukturze nominalowej (por. rozdział 4). Wyemitowane banknoty i monety stanowią – obok zobowiązań z tytułu polityki pieniężnej – najistotniejszą pozycję pasywów NBP. Wielkość emisji pieniądza zależy od czynników egzogenicznych, w szczególności od kształtowania się popytu na pieniądz gotówkowy w gospodarce. Obserwowany w 2021 r. wzrost pieniądza gotówkowego wiązał się z ogólnym zwiększeniem podaży pieniądza w gospodarce; mierzona agregatem pieniężnym M2 wzrosła w tym czasie w porównywalnym stopniu (tj. o 8,8%). Efekt pandemii COVID-19, powodujący ponadprzeciętny przyrost wartości pieniądza gotówkowego w obiegu w 2020 r., stracił na znaczeniu w 2021 r.

Wykres 34. Struktura pieniądza w obiegu na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł i w %)



15.2.2.2. Polityka pieniężna

NBP realizuje politykę pieniężną, wykorzystując zestaw instrumentów przyjęty przez Radę Polityki Pieniężnej (por. rozdział 2). W 2021 r. polityka pieniężna była prowadzona w warunkach nadpłynności sektora bankowego. Do realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej NBP stosował wybrane instrumenty, w szczególności operacje otwartego rynku, polegające na emisji bonów pieniężnych NBP (prezentowanych w pasywach). Stosowanym przez NBP instrumentem polityki pieniężnej była też rezerwa obowiązkowa. Obowiązek utrzymywania rezerwy obowiązkowej (prezentowanej w pasywach) ogranicza skalę operacji otwartego rynku, przeprowadzanych w celu absorpcji nadpłynności z sektora bankowego. NBP udostępniał bankom krajowym operacje depozytowo-kredytowe i umożliwiał lokowanie nadwyżki płynności w NBP w formie depozytu na koniec dnia (prezentowanego w pasywach), bądź uzupełnienie niedoboru płynności przy wykorzystaniu kredytu lombardowego (prezentowanego w aktywach). Ponadto NBP podejmował dodatkowe działania mające na celu ograniczenie negatywnych skutków pandemii COVID-19. W szczególności w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku skupował na rynku wtórnym obligacje skarbowe oraz dłużne papiery wartościowe z gwarancją Skarbu Państwa. Udostępniał też kredyt wekslowy¹¹⁷ dla banków, umożliwiając im refinansowanie kredytów, których udzielają przedsiębiorcom (prezentowany w aktywach).

Tabela 16. Aktywa (+) i zobowiązania (-) z tytułu polityki pieniężnej na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł)

	2021	2020	Zmiana
A.5. Kredyty wekslowe	0,0	0,1	-0,1
A.7. Dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej	149,3	112,6	36,8
P.2. Rachunki bieżące (w tym rachunki rezerw obowiązkowych)	-66,1	-30,4	-35,7
P.2. Depozyty na koniec dnia	-30,5	-32,3	1,8
P.4. Bony pieniężne	-184,5	-127,8	-56,8
Razem	-131,7	-77,8	-53,9

W rezultacie kontynuowania skupu dłużnych papierów wartościowych, a także skupu walut obcych na rzecz posiadaczy rachunków w NBP nastąpił wzrost zobowiązań wobec sektora bankowego, zmniejszony o przyrost w trakcie roku pieniądza gotówkowego w obiegu (por. rozdział 4). Nadpłynność sektora bankowego była absorbowana za pośrednictwem emisji bonów pieniężnych. Część środków banki pozostawiły na rachunkach bieżących oraz ulokowały jako depozyt na koniec dnia.

15.2.2.3. Kapitał NBP

NBP jako centralny bank państwa nie podlega regulacjom dotyczącym adekwatności kapitałowej obowiązującym sektor bankowy. Do składników kapitału, zgodnie z praktyką przyjętą wśród banków centralnych ESBC, Narodowy Bank Polski kwalifikuje oprócz funduszy (statutowego i rezerwowego)

¹¹⁷ Kredyt ten był udostępniany do 19 października 2021 r.

także rezerwę kursową¹¹⁸, rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości, dodatnie różnice z wyceny złota, walut obcych i dłużnych papierów wartościowych, stratę bilansową (z lat ubiegłych) oraz część zysku za rok obrotowy pozostającą w NBP (5%), która jest przeznaczana na zwiększenie funduszu rezerwowego.

Tabela 17. Kapitał NBP na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł i w %)

	2021	2020	Zmiana
P.12. Rezerwa kursowa	16,5	9,9	6,6
P.14. Fundusz statutowy	1,5	1,5	0,0
P.14. Fundusz rezerwowo	0,0	0,4	-0,4
P.13. Rachunek rewaluacyjny złota	1,6	1,6	0,0
P.13. Dodatnie różnice z wyceny złota	23,5	27,5	-4,1
P.13. Dodatnie różnice z wyceny kursowej	25,5	12,7	12,8
P.13. Dodatnie różnice z wyceny cenowej	0,4	3,9	-3,5
P.15. Strata bilansowa z lat ubiegłych	-11,0	-11,9	0,9
P.15. Wynik finansowy za rok obrotowy pozostający w NBP [*]	0,5	0,5	0,1
Razem	58,6	46,1	12,5
<i>% sumy bilansowej NBP</i>	<i>7,1%</i>	<i>6,6%</i>	<i>0,5 p.p.</i>
Wrażliwość kapitału NBP na:			
- aprecjacja kursu PLN względem walut obcych o 1% ^{**}	-5,2	-4,4	-0,8
- wzrost stóp procentowych o 100 punktów bazowych ^{***}	-14,9	-9,1	-5,8

* Wynik finansowy za rok obrotowy, po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego NBP przez Radę Ministrów, podlega podziałowi na odpis z zysku na fundusz rezerwowo (5%) oraz wpłatę z zysku do budżetu państwa (95%).

** Podane wartości oznaczają łączny spadek przychodów/wzrost kosztów niezrealizowanych z wyceny kursowej w sytuacji przypadku równomiernego spadku o 1% kursów średnich NBP podstawowych walut rezerwowych na dzień bilansowy.

*** Dla walut obcych – wyznaczony na podstawie wskaźnika MD (*modified duration*) łączny spadek przychodów/wzrost kosztów niezrealizowanych z wyceny cenowej w przypadku równomiernego wzrostu krzywych rentowności o 100 punktów bazowych na dzień bilansowy.

Najbardziej zmiennymi składnikami kapitału NBP są różnice z wyceny złota, walut obcych i dłużnych papierów wartościowych (przychody niezrealizowane) oraz rezerwa kursowa. Na zmiany różnic z wyceny wpływa przede wszystkim kształtowanie się rynkowych kursów i cen.

Wspomniana asymetria walutowa generuje ryzyko poniesienia straty w wyniku zmian kursów walutowych, przy czym prawdopodobieństwo jej wystąpienia rośnie wraz ze wzrostem skali aprecjacji złotego względem walut obcych. Tworzenie rezerwy zmniejsza wynik finansowy NBP jednocześnie kreując zabezpieczenie przed potencjalnymi przyszłymi stratami. Jej rozwiązywanie zwiększa wynik

¹¹⁸ W celu przeciwdziałania negatywnemu wpływowi wahań kursu złotego na wynik finansowy NBP ustawa o NBP zobowiązuje Bank do tworzenia rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych (zwanej rezerwą kursową). Zasady tworzenia i rozwiązywania tej rezerwy ustala Rada Polityki Pieniężnej (Uchwała nr 6/2019 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim, Dz. Urz. NBP poz. 14).

finansowy NBP, przez co ogranicza ewentualną stratę, wynikającą z wyceny kursowej. W 2021 r. NBP powiększył rezerwę na ryzyko kursowe o 6,6 mld zł, do rekordowej wielkości 16,5 mld zł.

Ponadto, w 2021 r. NBP wykorzystał fundusz rezerwowy na pokrycie straty z lat ubiegłych¹¹⁹.

15.2.3. Bilans NBP – zestawienie pięcioletnie

Zmiany sumy bilansowej NBP są wypadkową przede wszystkim zewnętrznych przepływów walut obcych, wynikających z realizowania transakcji posiadaczy rachunków w NBP, wahań wyceny instrumentów finansowych w walutach obcych i złocie oraz poziomu zaangażowania w jednoczesne transakcje *repo* i *reverse repo*, jak też operacji jednorazowych (jak np. alokacja SDR przeprowadzona w 2021 r.). Dodatkowo, począwszy od 2020 r., na wielkość sumy bilansowej NBP oddziaływał prowadzony przez Bank skup dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej. Operacja ta wpłynęła także na zmianę struktury bilansu NBP, zwiększając udział waluty krajowej w aktywach NBP zdominowanych wcześniej przez rezerwy walutowe i złoto.

¹¹⁹ Fundusz rezerwowy na koniec 2020 r. wynoszący 0,4 mld zł powiększony o 5% zysku za 2020 r. (tj. o 0,5 mld zł).

Tabela 18. Bilans NBP w latach 2017–2021 według danych na dzień bilansowy (w mld zł)

AKTYWA		2021	2020	2019	2018	2017
A.1.	Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	54,8	52,3	42,5	19,9	14,9
A.2.	Należności w walutach obcych od nierezydentów	619,3	527,5	445,2	419,9	379,4
	2.1. <i>Należności od MFW</i>	30,0	6,9	5,3	4,8	3,4
	2.2. <i>Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne</i>	589,3	520,6	439,9	415,0	376,1
A.5.	Należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
A.6.	Pozostałe należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych	0,0	0,0	0,0	5,6	0,0
A.7.	Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	149,3	112,6	0,0	0,0	0,0
A.10.	Pozostałe aktywa	1,8	2,0	1,4	1,4	1,4
Aktywa ogółem		825,3	694,3	489,1	446,8	395,8

PASywa		2021	2020	2019	2018	2017
P.1.	Pieniądz w obiegu	355,6	321,8	238,8	219,5	198,7
P.2.	Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	96,5	62,6	65,4	72,9	33,6
P.3.	Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych	0,8	0,4	0,4	0,4	0,5
P.4.	Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	184,5	127,8	65,0	53,3	94,4
P.5.	Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów	15,3	24,9	9,3	7,3	7,6
P.6.	Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów	4,0	2,2	2,3	2,6	2,9
P.7.	Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów	32,6	46,3	22,4	25,1	19,3
P.8.	Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	36,0	45,4	43,7	37,9	29,2
P.9.	Alokacja SDR	29,8	7,1	6,9	6,8	6,5
P.11.	Pozostałe pasywa	1,1	0,7	0,2	0,2	0,2
P.12.	Rezerwy	16,7	10,0	6,9	4,0	0,1
	12.1. <i>Rezerwa kursowa</i>	16,5	9,9	6,7	3,9	0,0
	12.2. <i>Rezerwy na zobowiązania</i>	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
P.13.	Różnice z wyceny	51,0	45,7	30,5	27,2	13,2
P.14.	Fundusze	1,5	1,9	1,5	1,5	3,0
	14.1. <i>Fundusz statutowy</i>	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
	14.2. <i>Fundusz rezerwowy</i>	0,0	0,4	0,0	0,0	1,5
P.15.	Wynik finansowy	0,0	-2,5	-4,0	-11,9	-13,3
	15.1. <i>Wynik finansowy za rok obrotowy</i>	11,0	9,3	7,8	0,0	-2,5
	15.2. <i>Strata z lat ubiegłych</i>	-11,0	-11,9	-11,9	-11,9	-10,8
Pasywa ogółem		825,3	694,3	489,1	446,8	395,8

15.3. Charakterystyka rachunku zysków i strat NBP

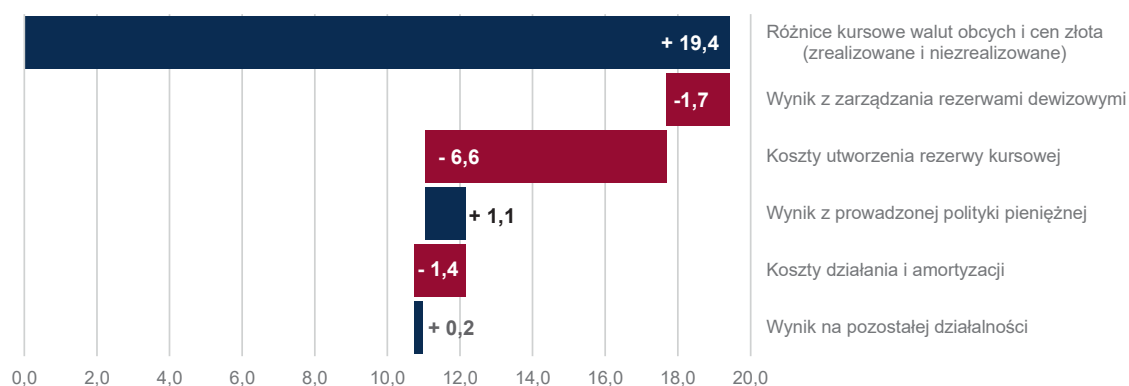
Tabela 19. Wynik finansowy NBP za 2021 i 2020 r. (w mld zł)

	2021	2020
RZiS.1. Wynik z odsetek	2,3	3,1
1.1. Przychody z odsetek	8,6	8,2
1.2. Koszty z odsetek	-6,4	-5,0
RZiS.2. Wynik z operacji finansowych	9,9	7,3
2.1. Wynik zrealizowany	20,3	10,6
2.2. Koszty niezrealizowane	-3,7	-0,1
2.3. Wynik z odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	0,0	0,0
2.4. Wynik z rezerwy kursowej	-6,6	-3,2
RZiS.3. Wynik z prowizji i opłat	0,0	0,0
RZiS.4. Przychody z akcji i udziałów	0,0	0,0
RZiS.5. Pozostałe przychody	0,2	0,1
RZiS.A. Wynik ogółem	12,4	10,6
RZiS.6. Koszty wynagrodzeń	-0,6	-0,6
RZiS.7. Koszty administracyjne	-0,3	-0,2
RZiS.8. Koszty amortyzacji	-0,1	-0,1
RZiS.9. Koszty emisji banknotów i monet	-0,4	-0,3
RZiS.10. Pozostałe koszty	0,0	0,0
RZiS.B. Wynik finansowy za rok obrotowy	11,0	9,3

W 2021 r. Narodowy Bank Polski osiągnął jeden z najwyższych wyników finansowych w historii – 11,0 mld zł. Wynik finansowy NBP jest pochodną pełnionych przez niego funkcji, a także uwarunkowań rynkowych. Źródłem tak wysokiego zysku, na który składa się wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi¹²⁰ oraz różnice kursowe walut obcych i cen złota, były operacje przeprowadzane w ramach zarządzania rezerwami w walutach obcych i złocie. Dodatkowo do wzrostu wyniku finansowego przyczynił się dodatni wynik z prowadzonej polityki pieniężnej. Część wypracowanej nadwyżki została przeznaczona, zgodnie z obowiązującymi regulacjami, na zwiększenie rezerwy kursowej, a także pokryła koszty działania NBP i amortyzacji.

¹²⁰ Liczony w walucie instrumentów, a następnie przeliczony na walutę krajową.

Wykres 35. Wynik finansowy NBP za 2021 r. w podziale na obszary (w mld zł)



W związku z dominującą rolą instrumentów finansowych w bilansie NBP najważniejsze elementy rachunku zysków i strat Banku wiążą się z odsetkami, dyskontem i premią (wynik z odsetek) oraz różnicami kursowymi i cenowymi związanymi z obrotem instrumentami inwestycyjnymi rezerw dewizowych (wynik z operacji finansowych), a także realizacją polityki pieniężnej. Dodatkowo, NBP ponosi koszty związane ze swoją działalnością (koszty wynagrodzeń, administracyjne, emisji znaków pieniężnych oraz amortyzacji). W 2021 r. w porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił spadek wyniku z odsetek, związany m.in. z niskimi rentownościami na rynkach zagranicznych, na których inwestowane są rezerwy dewizowe. Z kolei wzrost wyniku z operacji finansowych był głównie rezultatem transakcji, których przedmiotem są waluty obce i złoto, jak też rozpoczęcia inwestycji w *equity index futures*. Pomniejszyły go koszty utworzenia rezerwy kursowej oraz koszty wynikające z wyceny dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych, szczególnie w związku z obserwowanym w drugiej połowie roku wzrostem ich rentowności.

15.3.1. Wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi

Przychody i koszty związane z instrumentami inwestycyjnymi rezerw dewizowych, dotyczą głównie: odsetek od dłużnych papierów wartościowych i lokat (prezentowanych w wyniku z odsetek), wyniku ze sprzedaży oraz wyceny cenowej dłużnych papierów wartościowych (tylko koszty z wyceny¹²¹) oraz wyniku z pozabilansowych instrumentów finansowych (prezentowanych w wyniku z operacji finansowych¹²²). Wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi w dużym stopniu zależy od kształtowania się czynników pozostających poza kontrolą NBP. Należą do nich przede wszystkim: wielkość środków w walutach obcych napływających z zagranicy i ich wymiana na walutę krajową

¹²¹ Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych, z wyjątkiem portfela papierów utrzymywanych do dnia zapadalności, są wyceniane według średniej ceny rynkowej lub na podstawie stawek krzywej rentowności (jeśli ceny rynkowe nie są dostępne). Zgodnie z zasadą ostrożności, przychody z wyceny są ujmowane w pasywach bilansu NBP (jako element kapitału NBP) i nie zwiększają wyniku finansowego NBP.

Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych utrzymywane do dnia zapadalności wycenia się według ceny czystej skorygowanej o naliczone dyskonto i premię, z pomniejszeniem o odpis aktualizujący.

¹²² Dotyczy wyceny instrumentów pochodnych wykorzystywanych w związku z zarządzaniem rezerwami walutowymi.

w NBP (co oddziałuje na poziom rezerw dewizowych), a także kształtowanie się sytuacji na rynkach finansowych – kursów walutowych w relacji do złotego, stóp procentowych na rynkach zagranicznych, wartości indeksów akcyjnych. Na wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi wpływa również przyjęta struktura inwestycyjna rezerw dewizowych, czyli struktura walutowa i rodzaj wykorzystywanych instrumentów finansowych.

Tabela 20. Wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi w 2021 i 2020 r. w podziale na waluty i instrumenty (w mld zł)*

2021	USD*	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	RAZEM
RZIS.1. Wynik z odsetek	1,4	-0,9	0,1	0,0	0,2	0,2	0,1	1,2
Lokaty terminowe	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2
Reverse repo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Repo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dłużne papiery wartościowe	1,4	-0,6	0,1	0,0	0,2	0,2	0,1	1,4
Inne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-0,4	-0,1	-0,7	0,0	-0,7	-0,7	-0,4	-2,9
Zrealizowane różnice cenowe	0,5	0,3	0,0	0,0	-0,2	-0,1	0,0	0,5
Koszty niezrealizowane z wyceny cenowej	-0,9	-0,4	-0,7	0,0	-0,5	-0,5	-0,4	-3,4
Wynik finansowy za rok obrotowy	1,0	-1,0	-0,6	0,0	-0,5	-0,5	-0,2	-1,7

2020	USD*	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	RAZEM
RZIS.1. Wynik z odsetek	2,4	-0,6	0,2	0,0	0,3	0,2	0,2	2,7
Lokaty terminowe	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Reverse repo	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Repo	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Dłużne papiery wartościowe	2,4	-0,4	0,2	0,0	0,3	0,2	0,2	2,7
Inne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	2,3	0,4	0,7	0,0	0,8	0,0	0,0	4,2
Zrealizowane różnice cenowe	2,3	0,4	0,7	0,0	0,8	0,0	0,0	4,2
Koszty niezrealizowane z wyceny cenowej	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Wynik finansowy za rok obrotowy	4,7	-0,2	0,9	0,0	1,1	0,2	0,2	6,9

Zmiana wyniku finansowego roku bieżącego	-3,6	-0,7	-1,5	0,0	-1,6	-0,7	-0,5	-8,6
---	-------------	-------------	-------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------

*Uwaga: Uwzględniono również odsetki od lokat terminowych w złocie, które są naliczane i wypłacane w USD.

Główną przyczyną spadku wyniku z zarządzania rezerwami dewizowymi w 2021 r. w porównaniu z poprzednim rokiem był obserwowany w 2021 r. wzrost rentowności (spadek cen papierów wartościowych) na rynkach zagranicznych, szczególnie w drugiej połowie roku. Wpłynął on na koszty z wyceny cenowej posiadanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych. Spadek wyniku został częściowo skompensowany rozpoczęciem inwestycji w *equity index futures*.

15.3.2. Różnice kursowe walut obcych i cen złota oraz aktualizacja rezerwy kursowej

Wpływ zmian kursów walut obcych i cen złota na wynik finansowy NBP zależy od kształtowania się kursu złotego do walut obcych i ceny złota zarówno w trakcie roku (zrealizowane różnice), jak i na dzień bilansowy (niezrealizowane różnice z wyceny zasobów walut obcych i złota). Zrealizowane różnice kursowe są prezentowane w wyniku z operacji finansowych. Na koniec roku wpływ na wynik finansowy NBP z tytułu posiadanych walut obcych jest jednak asymetryczny. Ujemne różnice z wyceny

kursowej walut obcych i cen złota (koszty niezrealizowane) pomniejszają wynik z operacji finansowych. Z kolei dodatnie różnice z wyceny kursowej walut obcych i cen złota (przychody niezrealizowane) zwiększają kapitał NBP i nie są ujmowane w wyniku finansowym NBP.

Różnice kursowe są najbardziej zmiennym elementem wyniku finansowego NBP. Wynik ze zrealizowanych różnic kursowych walut obcych w 2021 r. dotyczył głównie transakcji sprzedaży USD, EUR, GBP i AUD. Wynik ten wzrósł w porównaniu z poprzednim rokiem o 7,2 mld zł (114,2%), głównie na skutek sprzedaży USD, co było związane z rozpoczęciem inwestycji w CAD w ramach dalszej dywersyfikacji walutowej rezerw, jak też wzrostu średniorocznej dodatniej różnicy między kursem średnim NBP a średnim kosztem zasobu dla AUD, NOK, GBP i NZD. Z kolei w przypadku złota wzrost różnic kursowych wynikał z prowadzonej polityki inwestycyjnej.

Tabela 21. Różnice kursowe walut obcych i cen złota oraz wynik z rezerwy kursowej w 2021 i 2020 r. (w mld zł)

	2021								
	USD	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Złoto	Razem
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	6,6	1,7	1,6	-0,3	1,5	1,2	0,8	6,1	12,8
Różnice kursowe	6,6	1,7	1,6	-0,3	1,5	1,2	0,8	6,1	19,4
- zrealizowane różnice kursowe	6,6	1,7	1,6	0,0	1,5	1,2	0,8	6,1	19,7
- koszty niezrealizowane z wyceny kursowej	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3
Wynik z tytułu aktualizacji rezerwy na ryzyko kursowe									-6,6
	2020								
	USD	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Złoto	Razem
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	3,8	1,4	0,7	0,0	0,4	-0,2	0,3	0,0	3,2
Różnice kursowe	3,8	1,4	0,7	0,0	0,4	-0,2	0,3	0,0	6,3
- zrealizowane różnice kursowe	3,8	1,4	0,7	0,0	0,4	-0,2	0,3	0,0	6,3
- koszty niezrealizowane z wyceny kursowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wynik z tytułu aktualizacji rezerwy na ryzyko kursowe									-3,2
Zmiana wyniku z operacji finansowych	2,8	0,3	0,9	-0,3	1,1	1,5	0,6	6,2	9,6

Rezerwa kursowa zabezpiecza bank centralny przed materializacją ryzyka kursowego i jej negatywnym wpływem na wynik finansowy (w przypadku NBP niekorzystny wpływ na wartość aktywów w walutach obcych ma aprecjacja kursu złotego). W 2021 r. NBP kontynuował proces odbudowy rezerwy (wykorzystanej w całości w 2017 r.), która została uzupełniona kwotą 6,6 mld zł (do 16,5 mld zł).

15.3.3. Wynik z prowadzonej polityki pieniężnej

Głównym instrumentem prowadzonej polityki pieniężnej, w warunkach nadpłynności krajowego sektora bankowego, były bony pieniężne. W związku z emisją bonów pieniężnych NBP ponosi koszty dyskonta (są one prezentowane w wyniku odsetkowym). Poziom kosztów prowadzonej polityki pieniężnej zależy głównie od poziomu stóp procentowych ustalanych przez Radę Polityki Pieniężnej, nadpłynności sektora bankowego, stopy rezerwy obowiązkowej oraz stopy jej oprocentowania. Prowadzone przez NBP działania ograniczające negatywny wpływ pandemii COVID-19 spowodowały

natomiast wzrost przychodów netto związanych ze skupionymi dłużnymi papierami wartościowymi w walucie krajowej (odsetki, dyskonto i premia prezentowane w wyniku z odsetek).

Tabela 22. Wynik z prowadzonej polityki pieniężnej w 2021 i 2020 r. (w mld zł)

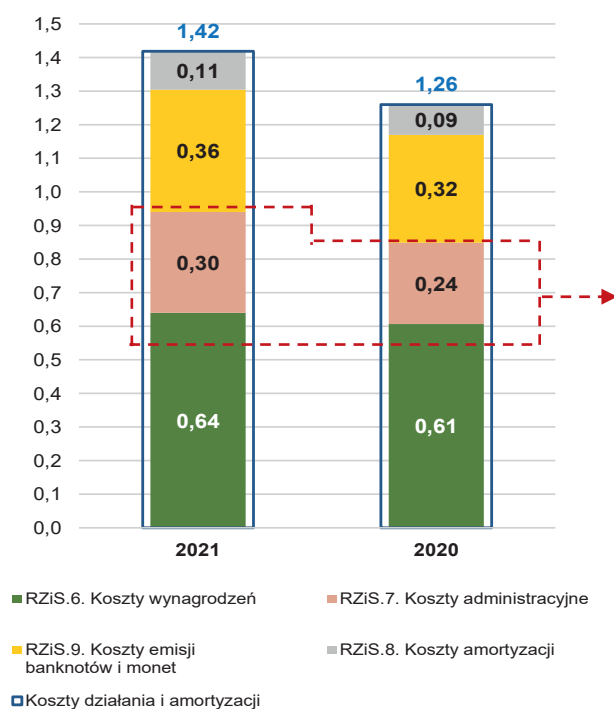
	2021	2020	Zmiana
RZiS.1. Wynik z odsetek	1,1	0,5	0,6
Bony pieniężne	-0,8	-0,5	-0,3
Rezerwa obowiązkowa	-0,1	-0,1	0,0
Depozyt na koniec dnia	-0,1	0,0	0,0
Dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej	2,0	1,1	0,9

W 2021 r. NBP osiągnął dodatni wynik z prowadzonej polityki pieniężnej. Wzrost wyniku w porównaniu z poprzednim rokiem wiązał się przede wszystkim z rosnącymi przychodami od nabytych dłużnych papierów wartościowych. Częściowo skompensowały go rosnące koszty dyskonta wyemitowanych przez NBP bonów pieniężnych, co wiązało się ze wzrostem nadpłynności sektora bankowego oraz wzrostem stóp procentowych NBP pod koniec 2021 r.

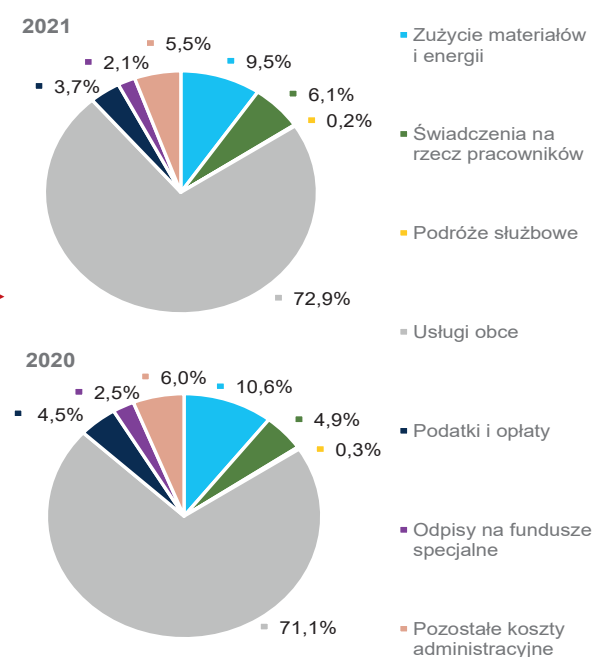
15.3.4. Koszty działania i amortyzacji

W 2021 r. NBP odnotował wzrost kosztów działania i amortyzacji o 0,05 mld zł (4,3%) w stosunku do 2020 r. Było to związane m.in. ze wzrostem kosztów wynagrodzeń zgodnie z przyjętą polityką kadrowo-płacową, kosztów administracyjnych oraz kosztów emisji znaków pieniężnych (tj. kosztów produkcji banknotów i monet). Koszty emisji znaków pieniężnych zależą przede wszystkim od liczby zamówionych banknotów i monet oraz cen ich zakupu, a także od kosztów zakupu kruszcu do produkcji monet.

Wykres 36. Struktura kosztów działania i amortyzacji w 2021 i 2020 r. (w mld zł)



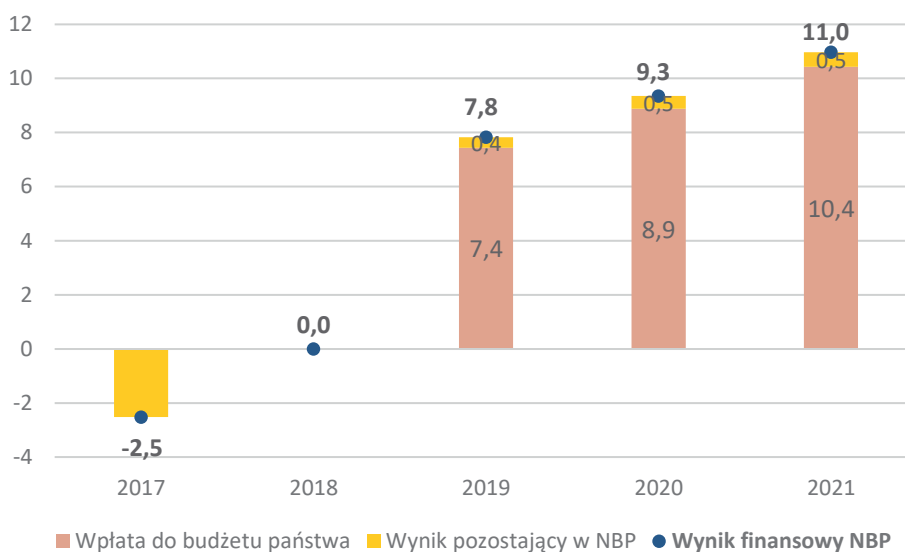
Wykres 37. Struktura kosztów administracyjnych w 2021 i 2020 r. (w %)



15.3.5. Podział wyniku finansowego oraz wpłata z zysku do budżetu państwa

Wynik finansowy NBP za 2021 r. wyniósł 11,0 mld zł. Zgodnie z ustawą o NBP 10,4 mld zł (tj. 95%) zostaje przekazane do budżetu państwa jako wpłata z zysku NBP, a 0,5 mld zł (tj. 5%) zwiększa fundusz rezerwowy NBP. Wpłaty z zysku NBP do budżetu państwa dokonuje się po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego przez Radę Ministrów.

Wykres 38. Wynik finansowy i wpłata z zysku do budżetu państwa w latach 2017 – 2021 (w mld zł)*



* Wynik podany za dany rok, wpłata do budżetu państwa jest dokonywana w kolejnym roku, po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego NBP przez Radę Ministrów.

Renta mennicza

Z emisją pieniądza gotówkowego wiążą się koszty zakupu banknotów i monet. W przeciwieństwie do innych zobowiązań NBP zobowiązanie z tytułu emisji pieniądza nie podlega oprocentowaniu, a tym samym nie generuje kosztów z odsetek. Pozyskane w zamian aktywa finansowe są natomiast źródłem określonych przychodów dla NBP.

Przychody osiągnięte z aktywów, których źródłem finansowania jest zobowiązanie z tytułu wyemitowanego pieniądza gotówkowego, pomniejszone o koszty emisji, nazywa się rentą menniczą (*seigniorage*). Stanowią one dochód z emisji pieniądza.

Mając na uwadze, że głównym składnikiem aktywów NBP są rezerwy dewizowe (w tym złoto), a od 2020 r. również dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej utrzymywane na potrzeby polityki pieniężnej, można przyjąć w uproszczeniu, że dochodem z emisji pieniądza będzie część wyniku z zarządzania rezerwami dewizowymi, w tym z różnic kursowych, oraz wyniku z dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej, odpowiadająca udziałowi zobowiązań z tytułu emisji pieniądza w sumie aktywów NBP, pomniejszona o koszty emisji znaków pieniężnych. W 2021 r. tak oszacowana renta mennicza wyniosła 8,4 mld zł (6,5 mld zł w 2020 r.).

15.3.6. Rachunek zysków i strat NBP – zestawienie pięcioletnie

Na wypracowaną kwotę wyniku finansowego NBP największy wpływ mają rezerwy dewizowe oraz stopy zwrotu z ich inwestowania (z uwzględnieniem kursów walut obcych), jak też wielkość operacji polityki pieniężnej i krajowe stopy procentowe. Zmiany wyniku finansowego najczęściej są spowodowane wahaniami kursów walut obcych względem złotego (np. strata w 2017 r.). W mniejszym stopniu wpływają na nie zmiany rentowności dłużnych papierów wartościowych na rynkach zagranicznych oraz poziom krajowych stóp procentowych.

Tabela 23. Rachunek zysków i strat NBP w latach 2017–2021 (w mld zł)

	2021	2020	2019	2018	2017
RZiS.1. Wynik z odsetek	2,3	3,1	3,3	2,6	0,8
RZiS.2. Wynik z operacji finansowych	9,9	7,3	5,6	-1,5	-2,4
RZiS.3. Wynik z prowizji i opłat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZiS.4. Przychody z akcji i udziałów	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZiS.5. Pozostałe przychody	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
RZiS.A. Wynik ogółem	12,4	10,6	9,0	1,2	-1,4
RZiS.6. Koszty wynagrodzeń	-0,6	-0,6	-0,6	-0,5	-0,5
RZiS.7. Koszty administracyjne	-0,3	-0,2	-0,3	-0,3	-0,2
RZiS.8. Koszty amortyzacji	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
RZiS.9. Koszty emisji banknotów i monet	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
RZiS.10. Pozostałe koszty	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZiS.B. Wynik finansowy za rok obrotowy	11,0	9,3	7,8	0,0	-2,5